

מסדרונות הכוח של ערן וולקובסקי || עוזי צור הארץ || 18.10.2013

תערוכת ציוריו של [ערן וולקובסקי](#) מהשנתיים האחרונות היא איכותית ומהודקת מתמיד, כמעט קלוסטרופובית. נושא הציורים הוא מסדרונות וגרמי מדרגות ריקים מאדם בקומות המינוס של בניין מערכת "הארץ", מקום עבודתו של וולקובסקי, המוארים באורן הקר של נורות ניאון.

אלא שהמסדרונות האנונימיים והסתמיים לכאורה האלה הם בעצם "מסדרונות הכוח", שבאופן אירוני הם המקום שבו יום אחרי יום עוטות הידיעות, המחשבות, והדעות ממשות וכוח מעל דפי העיתון הפיסי והווירטואלי. המתח הזה אצור גם בסמוי בציורים הידניים כל כך, שמקורם הוא דווקא בצילומי אייפון שוולקובסקי צילם והדפיס ולפיהם צייר, מגדיל את התמונה עד מאוד, כמסנן שפישט והרחיק את הציור מן המסדרון הממשי שלפיו צויר הציור.

וכמובן, התחושה של המקום הזה מוטבעת בוולקובסקי, ה"כלוא" בו יום אחרי יום, והציור הוא סינטיזה של צילום האיפון המודפס ושל התחושה המוטבעת. היא זו המעניקה למסדרונות המצוירים בלאקוניות עומק רגשי חמקמק: וולקובסקי כמו משתחרר ממקום העבודה (שהוא מהותי כל כך, אם רוצים או לא רוצים) והולך אל החופש המוחלט לכאורה של הסטודיו שבו הוא מצייר. ודווקא שם, דווקא בחופש לכאורה, הוא מעלה באוב את אותם מסדרונות כולאים.

אחד הדברים המרתקים בציוריו של וולקובסקי הוא הניסיון לשער, להבין, את הרגע שבו האמן חדל מלעבוד על הציור. זהו אותו רגע אישי, אינטימי, שבו האמן, מול משטח הציור, חש ומבין שמבחינתו הציור גמור (לא מושלם, אף פעם לא מושלם). וולקובסקי עוצר את הציור כאשר הוא עדיין היכן שהוא בין מופשט גיאומטרי לבין איזה ריאליזם משוער, מהוקצע, מתומצת, שיכול היה להתממש עד הסוף, עד שכלול הפרט האחרון - אבל אז זה לא היה ציור של וולקובסקי, זה לא היה ציור הנוטר לנצח בשלב של חספוס גולמי באופן הנחת הצבע ועיצוב מרכיבי הציור.

מעניינים גם השינוי וההתפתחות, מהבחינה הסגנונית והנושאת, שעבר הציור של וולקובסקי בתוך הנישה האישית שחפר לעצמו בגוף הציור הכללי. הפעם הוא נטש את תבנית נוף ילדותו בקיבוץ, את ירושלים של בחרותו, את נופי הכפר והנופים הפתוחים של הארץ, את תמונות הקולנוע ההוליוודי הצרובות בזיכרונו כזיכרונות אישיים, ומתמקד בפרספקטיבות הקלוסטרופוביות של תפנימי המסדרונות במקום עבודתו ובתעתוע האור בעומקם החסום.

אחד המרכיבים היפים ומעוררי המחשבה שבציורים הוא הציור של הציורים התלויים על קירות המסדרונות הללו - ציורים של אמנים ישראלים מאוסף עמוס שוקן - שתחת מכחולו של וולקובסקי

היו לרוחות רפאים של האמנות הישראלית, רוחות ערטילאיות שיש לנסות ולנחש את זהותן, את יוצרן. תולדותיה של האמנות המערבית משופעות באמנים הבאים לפאר את אוספו של הפטרון (מזמין הציור) בעל הממון והטעם, מלכים, אצילים, סוחרים, בנקאים. אצל וולקובסקי ציור הציורים היה למשהו הפוך כמעט לחלוטין: הוא כמו נוטל מאוסף הפטרון המוצג לראווה את ממשותו, את משקלו בכסף.

כל הציורים התלויים בחלל התערוכה עצמו צוירו על לוחות דיקט רחבים, מזדמנים, משומשים, מלבד ציור אחד שצויר על בד (על פני ציור ישן יותר שכוסה). מרתק לראות את השפעת המצעים השונים על הציורים המוגמרים, באופן ספיגת הצבע במצע ומעט אפילו באופן הציור עצמו. אין ספק שהמצע שעליו מתגלה וולקובסקי האמיתי הוא העץ (או הנייר) התואם לסגפנות, למאטיות, ליובש, לחספוס מסוים.

יש לבחון את הציורים מרחוק כסדרה של מהלכי פתיחה וסגירה, ולבחון מקרוב כל ציור לגופו; לבחון את האופן שבו וולקובסקי מרדד את כתמי האור אל המשטחים השונים, אל מרקמם השונה; אל לינוליאום הרצפה הסינתטי, הכהה, העכור כבצה, שכתם האור מפיח בו חיים ומשתקף בו כירח תעשייתי, ובו בזמן כתם האור הוא יישות עצמאית, מוחשית. הציורים ממחישים את ספיגת האור בקירות הבהירים, בעמימות הדלתות, את השתקפותו על זגוגיות הציורים הממוסגרים, את הבוהק המוחזר מפס התקרה הכהה המכיל את מערכת האורור ופסי האור הקר בשוליו לאורכו, ואת האופן שבו האור נבלע לעתים לחלוטין בשחור הרצפה כמו היה חור שחור.

וולקובסקי מפליא בהמחשת איכותו של אור החשמל המלאכותי. לעתים רחוקות האור מכחיל ומעמיק כבקרקעית אקווריום נטוש. הוא משתמש בשחורם של מעקות, משקופים ודלתות כדי להופכם לאלמנטים גיאומטריים, מונדריאניים כמעט, המחלקים וקוצבים את משטחי הקירות המוארים ליחידות משנה, בעוד שהרצפה משמשת להם לפעמים כגוף מים מלאכותי להשתקף בו.

הוא מצליח למצוא ריתמוס מוסיקלי במקומות הבנאליים ביותר: מקצב של מדרגות ומעקות ודלת מעלית עם צוהר עגול ומלבן הידית הכסוף. וצללית האיש הקטן מדלת השירותים. כן, הציורים הם נטולי אדם לחלוטין, כזירות התרחשות שבין ההתרחשויות, אטומים כמקלטים נצחיים.

יפה גם השיח בין שפתם האדריכלית של הציורים למאפייניו של חלל הגלריה, הלאקוני לא פחות. סגירת מעגל פואטית תהיה בתליית אחד מציורי הסדרה באחד מ"מסדרונות הכוח" הממשיים, המצוירים, בין חבריו, רוחות הרפאים של האמנות הישראלית.